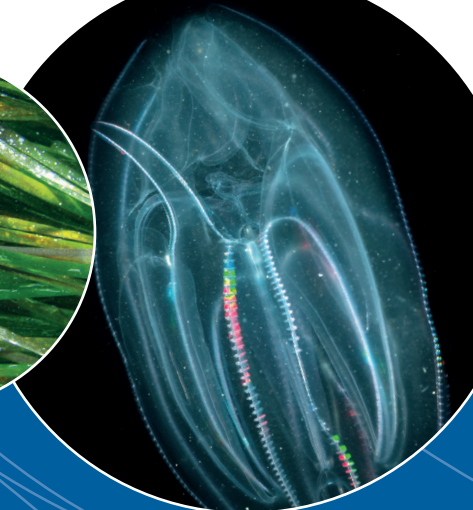
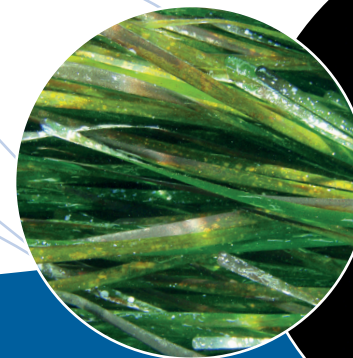

morska
trava

epibiont

MORSKE TRAVE

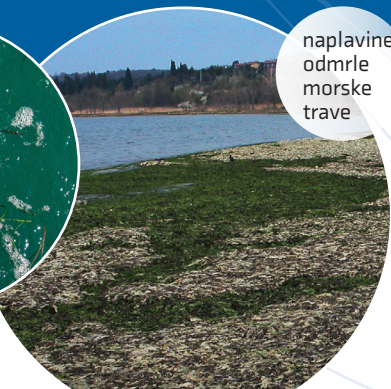
Morske trave niso alge, temveč spadajo med cvetnice. Od okoli 60 vrst, ki obstajajo na svetu, samo 4 izvirno uspevajo v Evropi – in vse najdemo tudi v slovenskem morju. To so: prava morska trava (*Zostera marina*), mala morska trava (*Zostera noltii*), kolenčasta cimodoceja (*Cymodocea nodosa*) in pozejdonka (*Posidonia oceanica*). Za vse so značilni tanki, ozki in dolgi listi. Pri nas tvori največje in najgloblje travnike kolenčasta cimodoceja (*Cymodocea nodosa*). Prisotnost morske trave je pokazatelj dobre kakovosti obalnega morja, travniki pa so pomemben habitat za številne organizme.

ZAKAJ IMAMO OBČUTEK, DA NAS MORSKA TRAVA PIKA ALI PEČE?

Prisotnost listov morske trave v morju ali na obali ne pomeni umazanega morja, čeprav pogled na travo, nakopičeno na obali in v katero so ujeti tudi odpadki (za katere je kriv človek!), ni ravno lep. To so listi, ki se ločijo od matične rastline zaradi valov in neviht ali zato, ker so pač odmrli, in priplavajo na površje, nato pa jih valovi odlagajo na obalo.

Morska trava kopalcem ni nevarna, čeprav za povprečnega poletnega kopalca predstavlja le še eno od nadlog, ki kazijo brezskrbno kopanje v morju. Imamo namreč občutek, da nas morska trava pika oz. peče, a pikajo oz. pečejo lahko kvežjemu organizmi – epibionti, ki so pritrjeni na liste morske trave.

naplavine
odmrle
morske
trave

odmrla
morska
trava

nevarnosti v morju, ki večinoma to niso

Naslov: NEVARNOSTI V MORJU, KI VEČINOMA TO NISO
Avtorice besedila: Vesna Flander Putrle, Alenka Malej
in Manja Rogelja

Lektorica: Mirjana Kramarič Francé

Oblikovanje: Branka Smodiš

Fotografije: Tihomir Makovec, Borut Mavrič,
Vesna Flander Putrle in Vladimir Bernetič

Urednici: Vesna Flander Putrle in Patricija Mozetič

Leto izdaje: 2020

Publikacijo je izdala Morska biološka postaja Nacionalnega inštituta za biologijo s finančno podporo Urada za UNESCO (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport) v okviru projekta UNESCO IOC za leto 2020.

Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo

V podporo

Mednarodna oceanografska komisija

2021
2030 Desetletje Združenih narodov: oceanografija za trajnostni razvoj

NACIONALNI INŠTITUT ZA BIOLOGIJO
NATIONAL INSTITUTE OF BIOLOGY

Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo

Slovenska nacionalna komisija za UNESCO

Aurelia aurita

Rhizostoma pulmo

Pelagia noctiluca

roj rebrač

MEDUZE

V kopalni sezoni meduze s svojim pojavljanjem odvrtačo turiste, njihovi ožigi pa so lahko človeku nevarni. Vse imajo ožigalke, saj spadajo med ožigalkarje (deblo Cnidaria), vendar niso vse vrste meduz enako nevarne za ljudi. Ene imajo močnejše, druge šibkejše strupe. Je pa dovzetnost od človeka do človeka različna, odvisna je od posameznikovega praga občutljivosti.

KAJ JE MEDUZA?

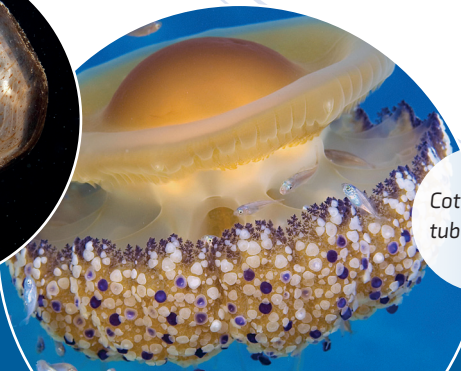
Meduze uvrščamo med želatinozni plankton. Meduza je planktonski stadij življenjskega cikla nekaterih skupin ožigalkarjev. Premer klobuka odraslih meduz lahko meri manj kot 2 mm pa vse do 2 m. V morju se premikajo z utripanjem klobuka, vendar jih na daljše razdalje raznašajo morski tokovi. Plen lovijo z lovkami, oboroženimi z ožigalnimi organi – nematocistami, ki vsebujejo strup.

NAJPOGOSTEJŠE VRSTE KLOBUČNJAŠKIH MEDUZ V NAŠEM MORJU

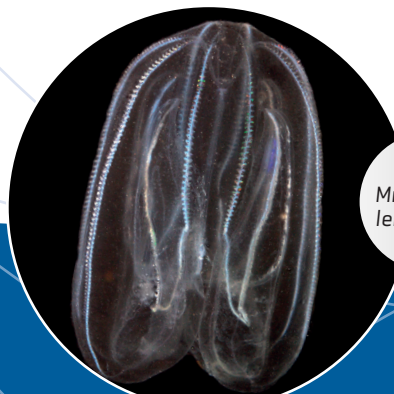
V našem morju bomo najpogosteje srečali uhatega klobučnjaka (*Aurelia aurita*), velikega klobučnjaka (*Rhizostoma pulmo*), morsko cvetačo (*Cotylorhiza tuberculata*), kompasno meduzo (*Chrysaora hysoscella*) in mesečinko (*Pelagia noctiluca*). Po izkušnjah je najbolj boleč ožig mesečinke.

Chrysaora hysoscella

Cotylorhiza tuberculata

Mnemiopsis leidyi

KAJ STORIMO, ČE NAS OPEČE MEDUZA?

Če v morju opazite meduze, se skoku v vodo raje izognite. Med plavanjem jih je namreč **teško opaziti**. Poleg tega imajo nekatere vrste zelo dolge, skoraj nevidne lovke.

Meduz se ne dotikajte, saj lahko **strup z rokami prenesete v oči ali na druge občutljive dele telesa**, kjer lahko pride do vnetja.

Ožig meduze povzroči pekoč in boleč občutek, kasneje srbečico in vnetje kože (rdečina, mehurčki). Mesto ožiga **sperite z morskovo vodo** in vidne lovke previdno odstranite s pinceto ali rokavico.

Pri blaženju vnetja si lahko pomagata s pripravki iz lekarne. Če pride do intenzivne reakcije na koži, **potenja, bledice in izgube orientacije**, poiščite zdravniško pomoč.

REBRAČE

Tudi rebrače (deblo Ctenophora) uvrščamo med želatinozni plankton, saj je njihovo telo sestavljeno iz precejšnega deleža vode, tudi preko 90 % mokre mase, vendar to **niso meduze**. Ime so dobile po vrstah migetalk oz. "rebrih", s katerimi plavajo. Nekatere zrastejo več kot meter v dolžino in so največje živali, ki se premikajo z migetalkami. Telo je običajno hruškaste oblike in popolno dvobočno somerno, najpogosteje prosojno.

Pri nas se od poletja 2016 dalje redno, v obdobju od julija do oktobra, v večjem številu pojavlja tujerodna rebrača *Mnemiopsis leidyi*, ki jo kopalci velikokrat zamenjajo z meduzo.

ALI NAS REBRAČA LAHKO OŽGE?

Ne, rebrače nas ne morejo ožgati, opeči ali kako drugače poškodovati, saj ne spadajo med ožigalkarje in torej nimajo ožigalk. Človeku niso nevarne. Vseeno pa v kopalni sezoni odvrtačo turiste, saj plavanje med to sluzasto "jato" navdaja s čudnim občutkom. Ker so plankton, je pojavljanje rebrač odvisno od prevladujočih tokov, ki jih raznašajo naokoli. Njihovo pojavljanje v priobalnem pasu se zatorej lahko dnevno spreminja in razlikuje od plaže do plaže.

PLANKTONSKI POLŽEK

Morski metuljček (*Creseis acicula*), kot ga imenujemo zaradi oblike, je vrsta planktonskih morskih polžev s tanko, prosojno karbonatno hišico v obliki iglice. Noga, ki je značilna za kopenske polže in za tiste, ki živijo na morskem dnu, pa je preoblikovana v dve "krilci", ki morskemu metuljčku omogočata plavanje. Cel življenjski cikel preživi v vodnem stolpcu, zraste pa od nekaj milimetrov pa do največ 4 cm.

Ti polžki pri nas niso stalni prebivalci, so toploljubni organizmi in jih k nam zanesejo tokovi iz južnejših delov Jadranskega morja. Množične pojave navadno opazimo zgodaj jeseni.

ALI JE "PIK" TEGA POLŽKA NEVAREN?

Kopalcem ti polžki **niso nevarni**, čeprav zaradi oblike njihove lupinice včasih začutimo pikanje, velikokrat pa jih tudi opazimo zapičene v kopalke.

polžki ujeti v kopalke

Creseis acicula